

Piotr Stefan Lelental

"In memoriam" - Filomena Bortkiewicz (1920-1993)

Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego 2, 164-165

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

***In memoriam* – Filomena Bortkiewicz (1920–1993)**

18 marca 1993 r. zmarła w Łodzi dr habil. Filomena Elżbieta Bortkiewicz – emerytowany docent w Katedrze Historii Państwa i Prawa Polskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Filomena Bortkiewicz urodziła się w Wilnie 8 grudnia 1920 r. Maturę uzyskała w 1937 r. w gimnazjum państwowym im. A. Czartoryskiego w Wilnie, a w 1938 r. podjęła studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Stefana Batorego. Studia te kontynuowała po wojnie w Uniwersytecie Łódzkim – uzyskując w 1950 r. tytuł magistra prawa.

Od 1 maja 1950 r. pracowała jako młodszy asystent w Katedrze Prawa Rzymskiego, kierowanej przez prof. dr Borysa Łapickiego, a od 1 września 1951 r. przeszła do pracy w Katedrze Historii Państwa i Prawa Polskiego, w której pracowała aż do przejścia w 1990 r. na emeryturę. Stopień naukowy doktora nauk prawnych Filomena Bortkiewicz uzyskała na mocy uchwały Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 22 stycznia 1959 r. Promotorem Jej publikowanej rozprawy doktorskiej pt. *Nadziały i powinności chłopów pańszczyźnianych w dobrach prywatnych Królestwa Polskiego* był prof. dr Józef Litwin, zaś recenzentami: prof. dr Jan Adamus i prof. dr Stefan Kieniewicz.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych dr Filomena Bortkiewicz skoncentrowała swoje zainteresowania naukowe na problematyce dawnego polskiego prawa wiejskiego lub – jak je nazywał prof. A. Vetulani – prawa chłopskiego. W szczególności zaś prowadziła badania nad wiejskim prawem zobowiązaniowym i rzeczowym. Efektem tych badań było szereg publikacji, z których w porządku chronologicznym jako najważniejsze wymienić należy: *Chłopi i sprawa chłopska w powstaniu styczniowym* [1962]; *Litkup w świetle ksiąg sądowych wiejskich (zastosowanie, wysokość, miejsce i czas realizacji)* [1965]; *Wyzwalanie roli w świetle średniowiecznych zapisków księgi sądowej wsi Krościenka* [1966]; *Akt litkupu i jego znaczenie przy zbyciu nieruchomości chłopskich* [1966]; *Prawo bliższości w świetle małopolskich ksiąg sądowych wiejskich* [1972].

Stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie historii państwa i prawa polskiego Filomena Bortkiewicz uzyskała 23 kwietnia 1971 r. na podstawie rozprawy habilitacyjnej *Alienacje nieruchomości w prawie wiejskim w Małopolsce (XVI–XVIII)*. Z dniem 1 kwietnia 1972 r., po śmierci prof.

Henryka Grajewskiego, powołana została na stanowisko kierownika Katedry Historii Państwa i Prawa Polskiego.

Dorobek naukowy doc. dr habil. Filomeny Bortkiewicz obejmuje 3 książki, 19 rozpraw i artykułów naukowych oraz recenzje. Przez wiele lat uczestniczyła w pracach Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Za osiągnięcia w pracy naukowej i dydaktyczno-organizacyjnej dwukrotnie była wyróżniana nagrodami Ministra Edukacji Narodowej (1975 i 1977 r.) oraz wielokrotnie nagrodami Rektora Uniwersytetu Łódzkiego. Uzyskała też szereg odznaczeń państwowych (Odznakę Tysiąclecia Państwa Polskiego, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej oraz Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski) – i uniwersyteckich (Złota Odznaka UŁ, Medal UŁ »W Służbie Społeczeństwa i Nauki«).

W pamięci społeczności akademickiej Uniwersytetu Łódzkiego Pani docent pozostała jako Człowiek wyjątkowej dobroci, wymagający, ale jednocześnie wyrozumiały nauczyciel akademicki. Cieszyła się zasłużonym szacunkiem pracowników i studentów.

Piotr Stefan Lelental